

Posudek

na závěrečnou magisterskou práci Petry Šaškové „Památné stromy Podblanicka“, předloženou na Katedře biologie a ekologické výchovy Pedagogické fakulty UK Praha.

Uvedená práce obsahuje 144 stran textu, tištěná příloha má 184 stran, 20 obrázků a 5 tabulek. Dále jsou k práci přiloženy další doplňkové tři přílohy v elektronické podobě a dále dva tištěné propagační materiály týkající se Posázaví a Podblanicka.

Práce je rozdělena do 15 hlavních kapitol, které jsou dále členěny klasickým desetinným tříděním. Celkově lze práci rozdělit do dvou hlavních částí. V prvním bloku je uvedena charakteristika sledovaného regionu, výčty významných stromů a jejich revize na základě terénních šetření. Druhý blok je věnován využití tématu památných stromů ve výuce.

Téma, které si autorka vybrala je zajímavé a je mu ve společnosti i v odborných kruzích v současné době věnována v poslední době zvýšená pozornost (viz aktuální diskuse o bezpečnosti věkovitých stromů např. ve vztahu k silniční dopravě). Předložená práce "Památné stromy Podblanicka" se zabývá nejvýznamnějšími stromy podblanického regionu (jižní část středních Čech), přičemž do práce nejsou záměrně zahrnuty stromy zdejších zámeckých parků.

V úvodu uvádí autorka důvod výběru tématu a stanovuje hlavní cíle, mezi něž patří kromě širšího informování veřejnosti zejména provedení revize současného zdravotního stavu památných stromů, aktualizování a doplnění evidence a případné navržení dalších stromů k vyhlášení za památné.

Další kapitola (Význam stromů) je kompilací literárních údajů o významu stromů a jejich praktickém využití, o vztazích mezi stromy a člověkem, zmíněny jsou zde i ankety „Strom roku“ a program „Strom života“ nadace Partnerství.

V třetí kapitole (Rekordy stromů) jsou postupně přehledně uvedeny světové rekordy z říše stromů, ať již se týkají rozměrů, stáří, vzácnosti a dalších parametrů. V kapitole 3.12. jsou shrnuty rekordy ohledně stromů na okrese Benešov. Vítaným zpestřením textu je i několik pověstí vázaných na památné stromy (pověst o tisku na hradě Perštýně, pověst o Vejdově lípě u Pastvin). Aktuální zajímavostí je konkrétní zmínka o nově získaném jedinci borovice dlouhověké do Botanické zahrady v Praze.

Čtvrtá kapitola (Péče o dřeviny rostoucí mimo les) seznamuje s péčí o stromy, arboristikou i základní platnou legislativou, která se uvedené problematiky týká. Jsou zde zmíněny i důležité události v péči o dřeviny rostoucí mimo les, a to od počátku 19. století až po současnost. Podrobně je prezentována poslední verze zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, a to pasáže, které se týkají ochrany dřevin na nelesní půdě.

Pátá kapitola (Péče o památné stromy) seznamuje s konzervováním stromů, sanací dutin a zajištěním korun stromů včetně optimálního způsobu řezu větví.

V šesté kapitole seznamuje autorka s památnými stromy Podblanicka. Nejprve je vymezena vlastní oblast Podblanicka, definován termín „památný strom“ a jsou zmíněny nejstarší památné stromy Podblanicka (krchlebská a moravčická lípa a Žižkův dub na Konopišti). Je zde uveden princip evidence památných stromů a postup jejich vyhlášení i případného rušení jejich ochrany. Důležitý je kompletní přehled památných stromů na Benešovsku. V této kapitole je popsán i postup vlastních terénních průzkumů a terénního mapování. Při průzkumech v letech 2006-2007 byly

autorkou kromě mapových podkladů použity ještě další pomůcky: výškoměr, GPS, měřící pásmo, metr a digitální fotoaparát. Autorka se metodicky musela vypořádat s měřením obvodu stromu (není zcela přesně specifikován v naší legislativě), zejména s ohledem na případy, kdy strom roste ve svahu : jak jednoznačně a odkud změřit výšku 130 cm od paty stromu, kde se měří obvod – autorka zvolila místo nejvyšší měřené od kořenů. Nicméně by bylo jistě zajímavé ověřit, třeba v budoucí práci autorky, s jakou chybou se pracuje, pokud tentýž strom proměňuje nezávisle na sobě několik osob, byť podle stejné metodiky.

Dalším metodickým problémem bylo hodnocení zdravotního stavu stromů. Autorka zavádí pět kategorií (výborný, chvalitebný, dobrý, dostatečný, nedostatečný), a to na základě míry olistění koruny. V této kapitole je uveden i Katalog památných stromů Podblanicka, který je přehledným seznamem všech evidovaných významných stromů.

V sedmé kapitole jsou uvedeny úkoly pro žáky a představeny pracovní listy. Autorka připravila pracovní listy určené především žákům 7. až 9. ročníků základních škol, případně studentům 4.ročníků nižších gymnázií. Diplomantka stanovila cíle práce ve škole s pracovními listy o stromech, které by měly probudit v žácích přirozený zájem o poznávání souvislostí v přírodě, utřídit jejich dosavadní vědomosti a získat nové informace v různých oblastech, jejichž propojení stromy umožňují. Za významné považuje ústní i písemnou prezentaci získaných informací o dřevinách a jejich funkci v rozličných oblastech lidského života. Z přístupu je zřejmé, že prožitek při vypracování úkolů doplňuje řadou výukových aktivit, aby se upevnily, rozšířily a propojily vědomosti a dovednosti širokého spektra všeobecně vzdělávacích předmětů (přírodopis, zeměpis, výtvarná výchova, praktické práce - dílny). V neposlední řadě autorka zdůrazňuje potřebu rozvoje fantazie a estetického vnímání. Uvádí, že výsledky práce žáků by mohly být případně využitelné při návrhu a zhotovení naučné stezky v areálu školy.

Úkoly pro žáky jsou pestré a poutavé (přirazování správných názvů k obrázkům, skrývačky názvů dřevin, přesmyčky, doplňovačky, návrh na vytvoření pexesa, námět na vytvoření plánu dřevin vybraného parku, pozorování klíčivosti stromových semen, způsob získání borkových otisků, určování stáří stromů, výroba ozdob na vánoční stromeček). Zajímavý je také přehled organismů, které stromy osídlují a popis života v lese či rozsáhlé informace o způsobu využití dřeva stromů.

Osmá kapitola je návrhem cyklotras na Podblanicku, mimo jiné také s ohledem na památné stromy.

Závěrem mohu konstatovat, že autorka zpracovávala téma s velkým entuziasmem, zaujetím a pílí. Pracovala iniciativně a samostatně. Podařilo se jí díky své pracovitosti shromáždit velké množství dat, která jsou odpovídajícím způsobem utříděna a zhodnocena. Vlastní údaje jsou zřetelně odděleny od přejatých z literatury. Dle mého názoru autorka vyčerpávajícím způsobem splnila všechny vytýčené úkoly uvedené v úvodu práce.

Tato diplomová práce může být zdrojem informací o současném stavu významných stromů i podkladem a inspirací pro další studia památných stromů Podblanicka. Za jeden z hlavních výstupů diplomové práce považuji revizi nesrovnalostí dat oficiálních seznamů AOPK Praha s realitou. Autorka díky pečlivé práci v terénu a zpracování podkladů přináší 29 návrhů na opravení dat, které se týkají upřesnění lokalizace, míry ohrožení stromů, nesrovnalostí v měřeném obvodu kmene, neshod s očíslováním stromů

ve státním seznamu, chyb v uvedení katastrálního území aj. Z tohoto důvodu doporučuji věnovat jeden výtisk práce (nebo v podobě CD) do knihovny AOPK v Praze. Velmi cenná je i rozsáhlá fotografická dokumentace stavu stromů (přes 500 barevných fotografií), která může být v budoucnu neocenitelnou pomůckou pro sledování změn stavu konkrétních stromů v čase.

Je jisté, že takto koncipovaná práce s výrazně nadprůměrným rozsahem má své drobné nedostatky, které jistě vyhodnotí oponent. Celkově však hodnotím předloženou práci jako velmi kvalitní, která má všechny náležitosti požadované od prací tohoto typu. Doporučuji ji proto komisi k přijetí a navrhuji ji klasifikovat známkou výborně.

30.4.2007

Doc.RNDr.Lubomír Hanel, CSc.

